



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus**

**Lessius, Leonardus**

**Antverpiæ, 1632**

7 Vtrùm census licitè poßit emi minore pretio, aut vendi maiore, quàm fuerit ab initio constitutus.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

reorum ad annos 15. & quidem si sit census realis, non videtur dubium, sicut enim emi potest ius percipiendi fructus seu emolumenta ex re fructifera alterius in perpetuum, ita etiam ad certum annorum numerum. quod ius semper æstimatur minoris, quam emolumentum speratum, si præsens esset. Confirmatur, quia alioquin plus valeret census temporalis quam perpetuus. nã census perpetuus redimibilis emi potest denis senis nummis in singulos: hoc autem pretio non posset emi census temporalis ad 20. annos. Item census irredimibilis emi potest 30. nummis in singulos. atqui hoc pretio emi nõ posset census temporalis ad annos 33. quæ omnia per se absurda sunt.

43 *Personalis certi temporis.*  
Si autem loquamur de censu personali ad certum tempus, maius est dubium. tamen probabile est licitè emi minoris; ita enim docent Auctores citati. Probatum Primò, Quia alioquin plus valeret census personalis ad annos 17. vel 20. quam reditus personalis, vel realis perpetuus redimibilis, inò quam perpetuus irredimibilis, vt ostensum est.

Secundò, Quia non potest dari sufficiens ratio cur communi hominum æstimatione vel Principum lege non possit iuribus personalibus aliquod certum pretium imponi, spectatis omnibus circumstantiis, quæ communiter solent interuenire, quod pretium minus sit quam res quæ in futurum expectatur. vt enim hoc fiat, commune bonum videtur postulare, vt supra ostensum est.

*Obiectio.*  
Dices, Ergo licitus est hic contractus, do tibi 180. aureos ea lege, vt per 20. annos mihi soluas quotannis 10. hoc autem est absurdum: nam seposito lucro cessante & damno emergente, est accepta vsura: ergo.

44 *Alia ratio emptoris, alia mutui.*  
Respond. Si iste intendat emere censum, non erit iste contractus illicitus: quia intendit emere actionem personalem, quæ non plus æstimatur in illa Republ. vt suppono. Si autem intendat solum dare mutuum, erit illicitus: quia mutuum non datur pro iure; sed pro alia re simili in specie, eiusdem valoris. Simile erit, si dicat, Do tibi 180. aureos, vt per 20. annos soluas mihi annuè 10. aureos ex fructibus: nec minus poterit hoc modo palliari vsura, quam illo altero. verum non est magnoperè timendum, ne hac ratione vsuræ inualeant, quia non desunt alij modi multò vtiliores. quamquam censeam omnino dissuadendum, si quis hoc modo vellet contrahere.

D V B I T A T I O V I I.

*Vtrum census licitè possit emi minore pretio, aut vendi maiore, quam fuerit ab initio constitutus.*

45 *Si habeat pretium à lege.*  
Respond. & Dico Primò, Si census ille habeat pretium legitimum à Principe constitutum, nõ videtur posse emi minore pretio, quam initio fuerit creatus: potest tamen vendi maiore, ratio est, quia taxatur pretium in gratiam venditorum, ne miseri venditores, qui propter inopiam coguntur censum vendere, & emptores rogare, minore pretio cogantur esse contenti: non autem ne maiore possint vendere, si emptorem inueniant. quare cum pretium legitimum consistat

in indiuisibili, non potest minus dari. vnde videmus in Belgio puniri eos, qui census, dum primò creatur, emunt minore pretio quam 16. in singula: non autem eos, qui vendunt maiore, v. g. 18. vel 20. in singula.

Dices, Principis decretum tantum est intelligendum de prima census emptione & constitutione, non autè de emptione secunda vel tertia.

Respond. Negando assumptum, nisi id exprimat: dum enim in genere taxat census pretium, iubendo ne minoris emantur, videtur loqui de omnibus; sicut dum taxatum est pretium frumenti, non solum in prima emptione seruandum est, sed etiam in sequentibus.

Aduerte tamen, in Belgio hoc non seruari: 46  
nam passim videmus antiquos census emptos ad rationem 16. in singula, multò minore pretio vendi, Principe sciente nec contradicente: vnde videtur hac in parte consuetudo legi derogasse. Inò quibusdam locis ne in prima quidem constitutione pretium legitimum seruetur. emunt enim ad rationem 15. vel 14. vel etiam 12. in singula. quod quia permittitur à Principe, seu Concilio, non auiam condemnare; merito tamen deberet prohiberi. sed non multi inueniuntur emptores, quia solutio maligna.

Dico Secundò, Si census non habeat pretium legitimum, vel si illud passim non seruetur, potest 47  
emi minore pretio, quam initio fuerit constitutus. ratio est, quia pretium vulgare nõ consistit in indiuisibili. vnde quod primò emptum est pretio summo, sæpè postea veditur pretio infimo. Accedit, quòd quando multi sunt emptores, qui quarunt census, pretium possit augeri; sicut è contrario, quando multi sunt venditores, & pauci emptores, minuitur, vt experientia in Belgio ab anno 1585. vsque ad præsentem, qui est 95. docuit.

Hinc sequitur, seposita lege positua, posse ab 48  
initio iniri pactum, vt si venditor velit redimere, teneatur redimere eo pretio, quo tempore redemptionis æstimabitur, & quo aliis tunc vendi posset. quòd si moraliter certum sit plus valiturum, eò quòd hypotheca erit melior, vel quia plures erunt emptores, potest etiam pacisci vt plus redimatur. Ordinariè tamen tale pactum lege positua prohibetur, & Pius V. in sua constitutione illud prohibuit, statuens vt venditor eodem pretio possit redimere, quo primùm vendidit. Idem sanxit Carolus V. non solum de censibus qui ab origine sua fuerunt redimibiles, sed etiam de omnibus irredimibilibus, exceptis censibus referuatiuis, & piorum locorum, qui antè fuerunt irredimibiles; vt patet ex ordinatione ipsius, facta Bruxellæ anno 1528. die 21. Februarij.

D V B I T A T I O V I I I.

*Vtrum licitum sit emere censum cum pacto vt venditor, quando voluerit redimere, teneatur redimere eadem moneta:*

Verbi gratia, Si emptus sit 100. coronatis in specie, vt teneatur totidem in specie vel quanti tunc in specie valebunt, refundere?

Resp. & Dico Primò, Id quibusdam euentis esse licitum. Primò, Si certum erat, æstimationem 49  
mone-